

Публікацію здійснено за фінансової підтримки
Європейського Союзу наданої в рамках проєкту
«Право-Justice» та проєкту «CONSENT»,
що реалізується Українською академією медіації.

МЕДІАЦІЯ ТА УНІВЕРСИТЕТИ 1.0.

МЕДІАЦІЯ ТА УНІВЕРСИТЕТИ 1.0.

матеріали Міжнародної науково-практичної конференції

для науковців, аспірантів, студентів закладів вищої освіти
та науково-дослідних установ, а також для практиків,
які займаються науковими дослідженнями
у сфері медіації

15 листопада 2024 рік

Міжнародна науково-практична конференція

**МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ
1.0.**

15 листопада 2024 року

offline/online

м. Чернівці

УДК 316.775.3+378.091](477)(082)
М70

М70 Медіація & Університети 1.0: Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (15 листопада 2024р., Чернівці)/редкол.: Амелічева Л., Гаврилюк Р., Горецька Х., Романадзе Л. та ін. – Чернівці: 2024. 520 с.

ISBN 978-617-8442-07-1

До збірника увійшли матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Медіація & Університети 1.0” (Чернівці, 15 листопада 2024 р.). Редколегія не несе відповідальності за науковий зміст і виклад матеріалів, що були подані у рукописах.

Автори, які подали матеріали для публікації, погоджуються з такими положеннями:
відповідальність за достовірність поданої інформації в своїй роботі несе автор;
автори зберігають за собою всі авторські права і одночасно надають збірнику право першої публікації, що дозволяє поширювати даний матеріал із зазначенням авторства та первинної публікації в даному збірнику.

Конференція та друк матеріалів конференції здійснювалися за фінансової підтримки Європейського Союзу наданої в рамках проекту «Право-Justice» та проекту «CONSENT», що реалізується Українською академією медіації.

Фінансується
Європейським
Союзом

CONSENT

ПРАВО-JUSTICE

УКРАЇНЬКА
АКАДЕМІЯ
МЕДІАЦІЇ

ЗМІСТ

ВІТАЛЬНІ СЛОВА	18
ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ	
МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ: ВІД ІДЕЇ ДО РЕЗУЛЬТАТУ	29
Багінський А.В. Освітня програма “Врегулювання конфліктів та медіація” – інноваційний підхід у реагуванні на запити українського суспільства	29
Карпова О.М., Сєдашова О.А. Досвід реалізації програми магістр медіації та вирішення конфліктів в бізнес школі КРОК	31
Гаврилюк Р.О., Пацурківський П.С. Медіація як елемент нової культури університету	37
Пархоменко О.С., Квітка Ю.М. Медіація та миробудування: науково-практичний досвід Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна	43
Крестовська Н.М., Романадзе Л.Д. Інтеграція медіації в університетську освіту: досвід Української академії медіації у створенні навчально-методичного комплексу для правників	49
ПАНЕЛЬ 1. Компетентності у сфері медіації як сучасний елемент міждисциплінарного підходу при підготовці майбутніх клієнтоорієнтованих фахівців (правників, психологів, менеджерів, соціальних працівників тощо)	53
Абрамова А.О. Стратегії та техніки медіації в роботі психолога	53
Андрєєва Я.Ф. Компетенції у сфері медіації в освіті майбутніх психологів: фідбек	56
Бажан Т.О. Медіаційні компетентності в підготовці ІТ-спеціалістів для командної роботи та комфортного робочого середовища	60
Біла А.В. Медіація в адвокатській практиці: етичні імперативи, ефективність та переваги для захисту інтересів клієнтів	63
Біла А.В., Карпушкіна А.Г. Розвиток медіаційних компетентностей для правників: значення «м'яких» навичок (soft skills) у юридичній професії	66
Білокурська О.В. Медіація як альтернативний підхід до розв'язання конфліктів конституційного характеру	70
Білоус Ю.Д. Медіація як складова комунікативної компетентності у підготовці правників	73
Бондаренко К. С. Правові та психологічні аспекти процедури медіації в Україні	76

Бондаренко-Берегович В.В. Медіаційні компетентності під час підготовки судових експертів	79
Вдовічена Л.І. Медіаційна компетентність нотаріуса	82
Верба О.Б. Медіація як інструмент вирішення конфліктів в академічному середовищі	85
Водоп'ян Т.В. Опанування медіаційних компетентностей правником як каталізатор власних змін особистості	89
Волкова Н.О. Техніки взаємодії учасників медіації. Альтернативні процеси прийняття рішень	92
Гаркавенко Н.В., Доскач С.С. Роль медіації при підготовці успішного менеджера	97
Головань Т.Г. Формування навичок медіатора у здобувачів вищої освіти за спеціальністю 081 Право	100
Горецька Х.В. Медіація та медіаційні компетентності як спосіб реалізації концепції третьої місії університетів	104
Гула Л.В. Формування медіаційних компетентностей у сучасних ЗВО	107
Давиденко М.О. Роль медіативних технологій у врегулюванні конфліктних ситуацій у суспільстві	110
Дзевелюк М.В., Дзевелюк А.В. Особливості використання медіації у підготовці юристів та публічних службовців в ЗВО	113
Дибчук Л.В., Омельчук В.Ю. Медіаційна компетентність як складова професійного розвитку майбутніх менеджерів	117
Долгопол О.О. Розвиток навичок медіації у здобувачів вищої освіти під час вивчення дисципліни «організаційна психологія»	122
Доляновська І.М. Основні напрями становлення інституту медіації в правовому освітньому середовищі ВНЗ «Університету економіки і права КРОК»	125
Дубчак О. Е. Soft skills у професійній підготовці майбутніх правників ..	129
Єфтені Н.М. Навички медіатора в діяльності керівника	133
Жилка А. М. Онлайн-медіація: нові можливості та виклики	136
Журавель О.О. Медіаційні компетентності в професійній діяльності адвоката	139
Ігнатів В.О. Медіація у професійній діяльності юриста	143
Іліка К.Д., Баланда Е.О. Медіація як інструмент вирішення економічних спорів у підготовці майбутніх менеджерів	147
Казьмірова О.М. Роль медіації у підготовці фахівців в закладах вищої освіти	150

Кара А. Медіація та її виклики в сучасному суспільстві	152
Карашук К.Л. Підготовка медіаторів для виконавчого провадження: досягнення та перспективи	156
Клапоущак Д.С. Медіація як спосіб врегулювання транскордонних конфліктів	160
Коваль Ю. О. Роль медіації у забезпеченні верховенства права: нові підходи до підготовки правників	163
Ковбас І.В., Худик А.М. Медіація в адміністративному праві та процесі	167
Кожедуб О.В. Особливості використання медіації офіцерами цивільно-військового співробітництва	172
Коломієць Т.В. Ціннісні засади медіації у формуванні соціальної довіри: реалізація в освітньому середовищі	174
Коцан С.Р. Розвиток навичок емоційного інтелекту як запорука ефективної медіації	177
Кривенко Я. В. Роль ділових комунікацій в управлінні організацією	181
Лебедович О. Д. Медіація у навчальному процесі студентів	185
Любовець Д.О. Етика медіатора в правовій системі	187
Мартинишин В.С. Медіація в системі альтернативного вирішення спорів	190
Мацура У.А. Медіація як засіб налагодження комунікацій в освітньому просторі	195
Медіна Т.В. Компетенції з медіації для фахівців з соціального забезпечення	199
Меленко О.В. Медіаційні навички як необхідна складова професійної компетентності правника	202
Миколенко Я., Яшник С. Основні механізми побудови ефективної комунікації в організації	206
Мосенцова Н.О. Комплексний підхід до професійної підготовки медіатора	209
Несправа М.В. Медіація у підготовці психолога	212
Осадчий М.Л. Використання медіації у бізнес-практиках: підготовка майбутніх менеджерів до нестандартних ситуацій	217
Павлюк А. Ю. Медіація в роботі юриста крізь призму принципу самовизначення та рівності прав сторін	221
Паламарчук А.І. Інтеграція медіації в навчальні програми юридичних факультетів: виклики та можливості	225

Пелецький К.В. Ненасильницьке спілкування як інструмент розвитку ефективності медіації	228
Подковенко Т.О. Медіаційні компетентності у підготовці правників	232
Політова А.С. Правничі професії та медіація: їх врегульованість	236
Поліщук О.М. Професійне психологічне зростання медіатора	239
Романовська О.О., Абрамова А.О. Стратегії та техніки медіації в роботі психолога	244
Романовська О.О., Тимченко К.В. Медіація у професійній діяльності психології	247
Рузакова О.В. Медіація як інструмент ефективного менеджменту ...	251
Сар'ян Д. А. Аплікативність медіаційних практик в управлінні за участі військовослужбовців, у тому числі й ветеранів(ок) та членів їх родин	254
Собчак А. А. Психоемоційні особливості роботи зі старшими підлітками-кривдниками у відновному правосудді	258
Солодан К.В. Роль медіаційних навичок в професії юриста	261
Стамат В.М. Медіація та медіаційні компетентності як складові підготовки менеджерів	264
Степаненко Н.В. Навички медіації як необхідна складова підготовки юристів	268
Степанова Т.В. Темпоральні показники формування медіаційних компетентностей як невід'ємна частина підготовки правників	272
Стукало Н.Ю. Відшкодування шкоди, завданої життю або здоров'ю фізичної особи в результаті лікарської помилки за допомогою медіації	275
Талдонова К.Г. Практика застосування медіації як альтернативного способу вирішення спорів в Україні	279
Філюк О. Вплив медіаційних навичок на ефективність роботи юриста	282
Фірскіна К.М. Медіація як невід'ємна частина підготовки правників ..	284
Хижняк В.В. Удосконалення медіаційних заходів залагодження конфліктів суб'єктів медичних правовідносин на досудовому етапі ...	287
Хижняк Л.М. Інформаційно-комунікативний супровід медіації в підготовці фахівців з міжнародних відносин	291
Чечота Ю. А. Медіація у сфері міжнародних відносин	295
Шаповал Л.І. Роль медіації у спорах про визначення місця проживання дитини	298
Яремко О. М. Роль соціальної медіації у побудові безпечної громади .	302

ПАНЕЛЬ 2. Роль університетських спільнот у розвитку та поширенні медіації та її цінностей. Практичний ракурс медіації ...	305
Адамович О.В., Кучер А.О. Міжнародний досвід у розвитку медіації в університетських юридичних клініках	305
Біла А. В., Шабельник В. Б. Співпраця юридичних клінік із професійними медіаторами та юридичними організаціями для покращення професійної підготовки здобувачів спеціальності 081 «Право»	310
Бужинська С.М., Губанова О.В. Роль локус контролю особистості у вирішенні конфліктних ситуацій у студентському середовищі шляхом медіації	314
Бурдельна С.С. Юридичні клініки як середовище для розвитку soft skills у студентів через практику медіації	317
Буряченко В.А., Буряченко Н.О. Медіація в освітньому середовищі: специфіка роботи з викладачами, студентами та адміністративним персоналом	321
Ванончіні Ф. Безсилля медіатора	325
Водонос В.В. Peer-to-peer як інноваційна модель розвитку та популяризації медіації в університетському середовищі	333
Герасимова К.В. Роль медіаційної практики під час навчального процесу у формуванні професійних навичок правника	336
Голинська М.І. Модернізація освітнього середовища через впровадження медіаційних служб	340
Головко О.М. Медіаційне застереження в угодах про використання онлайн-платформ: на прикладі OnlyFans	343
Головчук Ю.О. Менеджмент конфліктів у закладах охорони здоров'я	348
Гоц-Яковлева О.В. Медіація в університетах: інструмент вирішення конфліктів в освітньому середовищі	352
Донєва П.О. Актуальні проблеми діяльності юридичних клінік на території України	354
Завадська У.О. Юридичні клініки як платформи навчання медіаційним навичкам для студентів-правників	358
Калініна Н.В. Перемовини як базова компетенція керівника: як зробити її частиною ДНК компанії?	362
Карпенко Р. В. Юридичні клініки України як одне з провідних місць стажування здобувачів вищої освіти: актуальні питання	367
Карп'юк А.М. Участь студентів у процесі медіації в освітніх установах	370

Козак К.Б., Кашкано М.А. Медіація як інструмент вирішення трудових спорів у закладах вищої освіти	373
Короленко В.Л. Вирішення конфліктів серед молоді за допомоги медіації	378
Крайній П.І. Медіація у діяльності консультативно-дорадчих органів в Україні	381
Крутько Г., Бабак Є. Медіація: поняття та форми вирішення конфліктів	385
Лата Н.Ф. Особливості застосування медіації у діяльності юридичних клінік	388
Литвиненко В. М., Попович А. С. Поняття і значення юридичних клінік	391
Литвиненко О.Я. Медіаційні практики в університеті: імплементація у студентських групах та організаціях	395
Ломжець Ю. В., Амелічева Л. П. Медіація та юридичні клініки: синергія для розвитку суспільства та студентів	399
Лукіян Д.А. Впровадження медіації в навчальних закладах для протидії булінгу	404
Мазуренко С. В., Галупова Л. І. Роль медіації у врегулюванні конфліктів у сфері креативних індустрій: правовий аспект	408
Малій Ю. Є. Онлайн медіація в Україні: переваги, недоліки та перспективи розвитку	412
Микитюк В.О., Картавих В. В. Правова компетентність медіатора як основа успішного вирішення конфліктів	417
Моржевска Т.С. Часова компетентність медіатора	420
Найда І.В., Зіньова О.С. Роль юридичної клініки у формуванні компетентностей медіації правників	424
Нестеренко Л.Б. Університетські спільноти як основа системного підходу до формування культури налагодження порозуміння за допомогою медіації	427
Нечай А.А. Медіація для медіаторів: виклики професії сьогодні	433
Оглу Р.В. Досвід США у сфері запровадження та використання медіації	437
Орел В. А. Медіація як інструмент врегулювання конфліктів студентським омбудсменом	442
Паскар А.Л. Соціальна функція юридичних клінік у сприянні доступу до медіації	447

Полторак А.С., Агафонов А.О. Медіація як інструмент забезпечення безпекоорієнтованого управління в комерційних банках України	452
Пономаренко Д.Ю. Особливості медіації в адвокатській діяльності. Конфлікт інтересів адвоката-медіатора	455
Посітко В.Ю. Студентська медіація : шлях до порозуміння у сучасному освітньому просторі	459
Почапська Л.В. Нові грані професійної підготовки майбутніх правників з питань медіації в межах юридичної клінічної освіти	463
Рева К.Ю. Трудова медіація очима студентів: досвід юридичних клінік та перспективи для професії юриста	467
Романюк В.А. Роль юридичних клінік у підвищенні обізнаності населення щодо медіації	471
Свистун І.О. Медіація як інструмент зниження конфліктності в університетах України	474
Середенко В.В. Властивості медіації як суспільного блага та соціальної послуги	477
Скрабут А.А. Історія та розвиток медіації в Україні	481
Скребовська С.В., Голосов А.Р. Освітня медіація на базі юридичної клініки закладу вищої освіти	484
Синчишин О.М., Давлатов Ш.Б. Медіація як напрям діяльності юридичних клінік в Україні	488
Суховерський М.Т. Медіація як інструмент вирішення спорів у освітньому середовищі: переваги та недоліки	492
Федорук Н.С. Роль юристів у міжнародній комерційній медіації: виклики та переосмислення професійних підходів	496
Чубик У.М. Роль медіації у вирішенні конфліктів між студентами та адміністрацією університету	500
Шарафін О.В. Діалогічна природа медіації у розрізі університетської освіти	502
Шереметьєва О.Ю. Комісія з етики як один з майданчиків врегулювання конфліктних ситуацій в університетському середовищі	506
Щербук А.Г. Компетентності у сфері відновного правосуддя як важлива складова підготовки майбутніх правників	510
Ютовець О.С. Медіація: від теорії до практики у роботі студентів юридичних клінік	514

CONTENT

WELCOME WORDS	18
----------------------------	-----------

PLENARY MEETING

MEDIATION & UNIVERSITIES: FROM IDEA TO RESULT	29
--	-----------

Bahinskyi A.V. Educational Program «Conflict regulation and mediation» – an innovative approach in responding to the requests of Ukrainian society	29
---	----

Karpova O.M., Sedashova O.A. The experience of implementation the master program on mediation and conflict resolution at KROK business school	31
--	----

Havrylyuk R.O., Patsurkivskyy P.S. Mediation as an element of the new university culture	37
---	----

Parkhomenko O. S., Kvitka Y. M. Mediation and peacebuilding: scientific and practical experience of v. N. Karazin Kharkiv national university	43
--	----

Krestovska N.M., Romanadze L.D. Integration of Mediation into University Education: The Ukrainian Academy of Mediation's Experience in Developing an Educational and Methodological Toolkit for Legal Professionals	49
--	----

PANEL 1. Competences in the field of mediation as a modern element of an interdisciplinary approach in the training of future client-oriented specialists (lawyers, psychologists, managers, social workers, etc.)	53
---	-----------

Abramova A. A. Strategies and techniques of mediation in the work of a psychologist	53
--	----

Andrieieva Yaroslava. Competencies in the field of mediation in education for future psychologists: feedback	56
---	----

Bazhan T.O., Zhebka V.V. Mediation competencies in training it specialists for teamwork and a comfortable working environment	60
--	----

Bila A.V. Mediation in the attorney's practice of law: ethical imperatives, efficiency and preferences to protect the interests of clients ...	63
---	----

Bila A.V., Karpushkina A.G. Development of mediation competencies for lawyers: the value of soft skills in the legal profession	66
--	----

Biloskurska O.V. Mediation as an alternative approach to resolving conflicts of a constitutional nature	70
--	----

Bilous Y.D. Mediation as a component of communicative competence in training lawyers	73
---	----

Bondarenko K. S. Legal and psychological aspects of the mediation procedure in Ukraine	76
Bondarenko-Berehovych V.V. Mediation competences during the training of court expert	79
Vdovichena L.I. Mediation competence of the notary	82
Verba O. B. Mediation as a tool for conflict resolution in academic communities	85
Vodopian T.V. Mastering mediation competencies by a lawyer as a catalyst for personal change	89
Volkova N.O. Interaction techniques of mediations participants. Alternative decision-making processes	92
Harkavenko N.V., Dorskach S.S. The role of mediation in a successful manager	97
Holovan T.G. Formation of mediator skills in higher education students major 081 LAW	100
Horetska Kh.V. Mediation and mediation competences as a way of implementing the concept of the third mission of universities	104
Hula L.V. Formation of mediation competences in modern high schools ..	107
Davydenko M.O. The role of mediation technologies in settlement of conflict situations in society	110
Dzeveliuk M.V., Dzeveliuk A.V. Features of using mediation in training public servants in higher education institutions	113
Dybuchuk L.V., Omelchuk V.Y. Mediation competence as a component of professional development of future managers	117
Dolhopol O.O. Development of mediation skills in higher education students during the study of organizational psychology	122
Dolianovska I.M. The main directions of formation of mediation institution in the legal educational environment of the University of economics and law KROK	125
Dubchak O. E. Soft skills in the professional formation of future jurists	129
Efteni N.M. Mediator's skills in the activities of a manager	133
Zhylka A. M. Online mediation: new opportunities and challenges	136
Zhuravel O.O. Mediation competences in the professional activities of a lawyer	139
Ignativ V.O. Mediation in the professional activity of a lawyer	143
Ilika K. D., Balandia E. O. Mediation as a tool for resolving economic disputes in the training of future managers	147

Kazmirova O.M. The role of mediation in the training of specialists in institutions of higher education	150
Kara A. Mediation and its challenges in modern society	152
Karashchuk K.L. Mediators' preparation for the enforcement process: achievements and prospects	156
Klapoushchak D.S. Mediation as a method of resolving cross-border conflicts	160
Koval Y.O. The role of mediation in ensuring the rule of law: new approaches to training lawyers	163
Kovbas I.V., Khudyk A.M. Mediation in administrative law and process ..	167
Kozhedub O.V. Features of the use of mediation by officers of civil-military cooperation	172
Kolomiets T. V. Value bases of mediation in the formation of social trust: implementation in the educational environment	174
Kotsan S.R. Development emotional intelligence skills as a key to effective mediation	177
Kryvenko Y. The role of business communications in organization management	181
Lebedovych O. D. Mediation in the educational process of students	185
Liubovets D.O. Mediator ethics in the legal system	187
Martynyshyn V.S. Mediation in the alternative dispute resolution system	190
Matsura U.A. Mediation as a means of establishing communications in the educational space	195
Medina T. V. Mediation competences for social security professionals ...	199
Melenko Oksana. Mediation skills as a significant constituent of lawyer's competence	202
Mykolenko Y., Yashnyk S. Main mechanisms for creating effective communication in an organization	206
Mosentsova N.O. A Comprehensive approach to professional training of a mediator	209
Nesprava M.V. Mediation in the training of a psychologist	212
Osadchyi M.L. The use of mediation in business practices: preparing future managers for unconventional situations	247
Pavlyuk A. Y. Mediation in the work of a lawyer through the principle of self-determination and equal rights of the parties	221
Palamarchuk A. Integration of mediation into law school curricula: challenges and opportunities	225

Peletsky K.V. Nonviolent communication as a tool for developing the effectiveness of mediation	228
Podkovenko T.O. Mediation competences in the training of lawyers	232
Politova A.S. Legal professions and mediation: their regulation	236
Polishchuk O.M. Professional psychological growth of the mediator	239
Romanovska O.O., Abramova A.O. Strategies and techniques of mediation in the work of a psychologist	244
Romanovska O.O., Tymchenko K.V. Mediation in the professional activity of psychology	247
Ruzakova O.V. Mediation as a tool for effective management	251
Sarian D.A. The applicability of mediation practices in administration with the participation of military personnel, including veterans and their family members	254
Sobchak A.A. Psycho-emotional features of working with older adolescent offenders in restorative justice	258
Solodan K.V. The role of mediation skills in the legal profession	261
Stamat V.M. Mediation and mediation competencies as components of training managers	264
Stepanenko N.V. Mediation skills as a necessary component of lawyers' training	268
Stepanova T. V. Temporal indicators of formation of mediation competences as an integral part of legal training	272
Stukalo N.Yu. Compensation for harm caused to an individual's life or health due to medical error through mediation	275
Taldonova K.G. The practice of using mediation as an alternative method of dispute resolution in Ukraine	279
Filyuk O. The impact of mediation skills on the efficiency of a lawyer's work	282
Firskina K.M. Mediation as an integral part of legal training	284
Khyzhniak V.V. Improvement of mediation measures for the settlement of conflicts between subjects of medical legal relations at the pre-trial stage	287
Khyzhniak L.M. Informational and communicative support of mediation in the training of specialists in international relations	291
Chechota Y. A. Mediation in the field of international relations	295
Shapoval L.I. The role of mediation in disputes regarding the determination of a child's place of residence	298
Yaremko O. M. The role of social mediation in building a safe society ...	302

PANEL 2. The role of university communities in the development and promotion of mediation and its values.

A practical perspective of mediation	305
Adamovych O. V., Kucher A. O. International experience in the development of mediation in university legal clinics	305
Bila A. V., Shabelnyk V. B. Cooperation of legal clinics with professional mediators and legal organizations to improve the professional training of applicants for specialty 081 «LAW»	310
Buzhynska S.M., Hubanova O.V. The role of the locus of control of personality in resolving conflict situations in the students environment through mediation	314
Burdelna S.S. Legal clinics as an environment for the development of soft skills in students through the practice of mediation	317
Buriachenko V.A., Buriachenko N.O. Mediation in the educational environment: the specific of working with the teachers, students and administrative staff	321
Vanoncini Filippo. L'impotenza del mediatore	325
Vodonos V.V. Peer-to-peer as an innovative model for the development and promotion of mediation in the university environment	333
Herasymova Kristina. The role of mediation practice during the educational process in forming the professional skills of a lawyer	336
Holynska M.I. Modernization of the education environment through the introduction of mediation services	340
Holovchuk Y.O. Conflict management in healthcare institutions	343
Hots-Yakovlieva O.V. Mediation in universities: a tool for effective conflict resolution in the educational environment	352
Doneva P.O. Current problems of the activities of legal clinic in the territory of Ukraine	354
Zavadska U.O. Legal clinics as platforms for training law students in mediation skills	358
Kalinina Nataliia. Negotiation as a basic competence of a manager: How to make it a part of the company's DNC?	362
Karpenko R.V. Legal clinics of ukraine as one of the leading places of internships for higher education acquires: current issues	367
Karpiuk A.M. Participation of students in mediation processes in educational institutions	370
Kozak K.B., Kashkano M.A. Mediation as a tool for the resolution of labor disputes in institutions of higher education	373
Korolenko V.L. Solving conflicts among youth using mediation	378

Krainii P.I. Mediation in the activities of advisory Bodies in Ukraine	381
Krutko. H., Babak. E. Mediation: concept and forms of conflict resolution	385
Lata N.F. Features of the application of mediation in the activities of legal clinic	388
Lytvynenko V. M., Popovych A. S. Concept and meaning of legal clinics ...	391
Lytvynenko O.Y. Mediation practices at the university: implementation in student groups and organizations	395
Lomzhets Y. V, Amelicheva L. P. Mediation and legal clinics: synergy for the development of society and students	399
Lukian D.A. Implementation of mediation to prevent bullying in educational institutions	404
Mazurenko S.V., Halupova L.I. The role of mediation in conflict resolution in the creative industries: a legal perspective	408
Maliy Y. E. Online mediation in Ukraine: advantages, disadvantages and prospects for development	412
Mykytiuk V.O., Kartavykh V.V. Legal competence of the mediator as the basis for successful conflict resolution	417
Morzhavska T.S. Time competence of a mediator	420
Naida I.V., Zinova O.S. The role of the legal clinic in the formation of mediation competences of lawyers	424
Nesterenko L. University communities as the basis of a systematic approach to forming a culture of building understanding through mediation	427
Nechai A. Mediation for mediators: challenges for the profession today	433
Oglu R. V. Us experience in implementation and use of mediation	437
Orel V. A. Mediation as a tool for conflict resolution by the student's ombudsman	442
Paskar A.L. The social function of legal clinics in promoting access to mediation	447
Poltorak A.S., Ahafonov A.O. Mediation as a tool for ensuring security-oriented management in commercial banks of Ukraine	452
Ponomarenko D.Y. Features of mediation in advocate activity conflict of interests of lawyer-mediator	455
Positko V.Y. Student mediation: a path to understanding in the modern educational space	459
Pochapska L.V. New aspects of professional training of future lawyers on mediation issues within legal clinical education	463

Reva K.Yu. Labor mediation through the eyes of students: experience of legal clinics and prospects for the law profession	467
Romaniuk V.A. The role of legal clinics in raising public awareness of mediation	471
Svystun I.O. Mediation as a tool for reducing conflict in universities of Ukraine	474
Seredenko V. V. The properties of mediation as a public good and a social service	477
Skrabut A. A. History and development of mediation in Ukraine	481
Skrebowska S.V., Golosov A.R. Educational mediation on the base of a legal clinic institution of higher education	484
Synchyshyn O.M., Davlatov S.B. Mediation as domain activity of legal clinics in Ukraine	488
Sukhovskiy M.T. Mediation as a tool for dispute resolution in the educational environment: advantages and disadvantages	492
Fedoruk N. The role of lawyers in international commercial mediation: challenges and reassessment of professional approaches	496
Chubyk U. M. The role of mediation in resolving conflicts between students and university administration	500
Sharafin O.V. The dialogic nature of mediation in the context of university education	502
Sheremetieva O.Yu. Ethics commission as one of the platforms for resolving conflict situations in the university environment	506
Shcherbuk A. Competencies in restorative justice as an important component in training future lawyers	510
Yutovets O.S. Mediation: from theory to practice in the work of students of legal clinics	514

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Лілія Амелічева, докторка юридичних наук, професорка, професорка кафедри цивільного права і процесу Донецького національного університету імені Василя Стуса, членкиня правління Асоціації юридичних клінік України;

Ярослава Андрєєва, кандидатка психологічних наук, доцентка, завідувачка кафедри психології Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, медіаторка;

Софія Видра, керівниця Компоненту Підтримка процесу євроінтеграції у сфері юстиції Проєкту ЄС “Право-Justice”;

Руслана Гаврилук, докторка юридичних наук, професорка, завідувачка кафедри публічного права Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, медіаторка;

Мар'яна Голинська, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри теорії держави і права, координаторка медіаційної служби Львівського торговельно-економічного університету;

Ольга Головка, кандидатка юридичних наук, старша дослідниця, старша викладачка кафедри інтелектуальної власності та приватного права Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського, медіаторка;

Христина Горецька, кандидатка юридичних наук, завідувачка кафедри теорії держави і права Львівського торговельно-економічного університету;

Наталя Крестовська, докторка юридичних наук, професорка, медіаторка, завідувачка кафедри морського права Національного університету «Одеська морська академія», голова правління ГО «ФОКУС ПРАВА», членкиня правління ГС «Українська академія медіації», почесна членкиня НАМУ;

Лідія Нестеренко, асистентка кафедри публічного права, координаторка медіаційної служби університету, керівниця навчально-наукової лабораторії медіації, переговорів та арбітражу юридичного факультету Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, медіаторка;

Луїза Романадзе, кандидатка юридичних наук, доцентка, медіаторка, президентка Української академії медіації, керівниця Проєкту ЄС “CONSENT”, засновниця та почесна членкиня Національної асоціації медіаторів України, членкиня Наглядової ради Асоціації сімейних медіаторів України;

Оксана Яремко, кандидатка юридичних наук, доцентка кафедри психології та соціальної роботи Західноукраїнського національного університету, медіаторка, адвокатка.

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

**до учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ 1.0.»
(м. Чернівці, 15 листопада 2024 р.)**

Вельмишановні організатори, гості та учасники конференції!

Від імені Української академії медіації та проєкту ЄС “CONSENT” щиро вітаю вас на першій Міжнародній науково-практичній конференції, присвяченій розвитку медіації в університетах.

Ця конференція стала можливою завдяки об’єднанню зусиль багатьох партнерів, які поділяють наше бачення щодо важливості медіації для сучасної освіти та суспільства. Вона є прикладом того, як синергія зусиль здатна створювати події міжнародного рівня. Міжнародний характер заходу засвідчує, що медіація є важливою не лише для України, а й для світової академічної спільноти.

Одним із дієвих способів розв’язання проблеми низької обізнаності населення про медіацію є її інтеграція в університетське середовище, адже тоді в професію будуть приходити спеціалісти зі сформованим розумінням переваг медіації, її особливостей та потенціалу. Говорячи про медіацію зі студентами, ми працюємо на перспективу, створюємо основу для суспільства, яке вміє слухати, співпрацювати і знаходити рішення.

Впевнена, що подібно до щорічного Міжнародного форуму «Медіація і право», конференція “Медіація & Університети” стане постійною платформою для обміну ідеями, досвідом та інноваційними підходами щодо розвитку медіації та альтернативного врегулювання спорів у системі освіти.

Висловлюю щирі вдячності усім партнерам, які підтримали цю ініціативу, поділилися знаннями та досвідом, і особливо студентам, які взяли активну участь у конференції. Велика кількість представлених тез і учасників підтверджує актуальність та важливість цього напрямку.

Бажаю кожному з вас натхнення та нових ідей для подальшого розвитку медіації. Нехай наша спільна робота стане потужним імпульсом для формування культури порозуміння в Україні та світі!

Луїза РОМАНДЗЕ

Президент Української академії медіації

Керівниця проєкту ЄС “Consent”

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

**до учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ 1.0.»
(м. Чернівці, 15 листопада 2024 р.)**

Вельмишановні організатори, гості та учасники конференції!

Розвиток медіації набуває на сьогодні особливого значення, зокрема в контексті європейської інтеграції та подолання наслідків воєнної агресії російської федерації проти України. Медіація – це прогресивна альтернатива судового розгляду, засіб побудови довіри, діалогу та взаєморозуміння. Завдяки своїм принципам – конфіденційності, добровільності, нейтральності та безсторонності медіатора – медіація допомагає вирішувати конфлікти ефективно, зберігаючи відносини між сторонами.

Проект ЄС «Право-Justice» підтримує розвиток медіації в Україні вже багато років та всіляко долучається до формування загальної культури мирного врегулювання конфліктів. Ми особливо цінуємо ініціативи університетів у розвитку юридичних клінік та медіаційних служб, які допомагають студентам отримати практичний досвід у врегулюванні конфліктів «на місці». Це реальні кроки на шляху до формування культури порозуміння та діалогу в суспільстві, і ми радо підтримуємо цей проактивний підхід.

Медіація має значення для кожного з нас, незалежно від професії чи сфери діяльності. Навички мирного врегулювання конфліктів – активне слухання, співпраця, здатність знайти спільне рішення – є незамінними у професійному й особистому житті. Чи то правники, соціальні працівники, менеджери, психологи чи відповідальні громадяни – ці компетенції сприяють формуванню розуміння, поваги та співпраці в суспільстві.

Розвиток таких навичок на етапі здобуття освіти формує основу для зрілого, толерантного й гармонійного суспільства. Університети відіграють ключову роль у цьому процесі, закладаючи цінності, які в майбутньому сприятимуть ефективному діалогу й порозумінню як нормі повсякденного життя.

Проект ЄС «Право-Justice» і надалі підтримуватиме всі ініціативи, спрямовані на популяризацію культури мирного врегулювання спорів. Адже медіація є не лише інструментом професійного зростання, а й важливою складовою європейських цінностей, які ми прагнемо інтегрувати у повсякденне життя нашої країни.

Культура порозуміння та діалогу – це наш спільний внесок у європейське майбутнє України.

*Оксана ЦИМБРИВСЬКА,
керівниця Проєкту ЄС «Право-Justice»*

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

**Ректора Чернівецького національного університету імені Юрія
Федьковича**

Вельмишановні співorganizатори, гості та учасники конференції «Медіація & Університети 1.0»

Щиро вітаю вас у стінах одного з найвідоміших університетів на національних теренах й у світі – Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Робота конференції розпочинається у 996 день повномасштабного вторгнення найжорстокішої у світі неоколоніальної війни ХХІ ст., в якій російська імперія за підтримки інших тоталітарних режимів прагне стерти не тільки з політичної карти світу, але й з лиця Землі Україну, знищити наші державу і народ, повернути колесо історії назад у часи, коли панував принцип кожен кожному ворог. Прошу вшанувати хвилиною мовчання світлу пам'ять загиблих у цій війні синів і доньок України. Саме завдяки їх самопожертві ми продовжуємо не тільки жити і працювати, але й боротися.

На мою думку, місце офлайн частини конференції з питань та проблем медіації обрано не випадково. Адже основоположним принципом життєдіяльності міста Чернівці є *Viribus unitis – спільними зусиллями*. Цей же принцип, наскільки мені відомо, лежить як парадигмальна матриця і в основі медіації, яка є основним серед альтернативних державному судочинству способів вирішення конфліктів (спорів) самими їх сторонами за допомогою медіатора чи медіаторів.

Ще однією, не менш важливою причиною обрання місцем проведення конференції – Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича – є його лідерські позиції в Україні як в укоріненні медіації в цілому, так і в науковій розробці цієї проблематики. Переломним моментом у розвитку медіації як наукового, світоглядного та практичного проєктів в ЧНУ ім. Ю. Федьковича стала перемога проєктної групи університету у 2018 р. у Грантовому проєкті «Медіація: навчання та трансформація суспільства» Програми ЄС ERASMUS+KA2. Цей успіх було закріплено успішною акредитацією НАЗЯВО у 2021 році першої в Україні ОПП «Медіація» у межах спеціальності 081 Право. До повномасштабного вторгнення студенти, що навчалися за цією ОПП, частину своєї практичної підготовки проходили в Бізнес академії м. Бреда (Нідерланди) та в Університеті м. Мурсія (Іспанія). Наразі в університеті успішно діє Навчально-наукова лабораторія медіації, переговорів та арбітражу, а на її базі створена і функціонує Медіаційна служба університету.

На завершення вітального слова вважаю за необхідне наголосити, що в медіації як наукового та практичного проєктів в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича є майбутнє. Це зумовлюється тим, що останнім часом відчутно зростає суспільний запит на медіацію, як і тим, що на кафедрі публічного права розпочато підготовку аспірантів за тематикою медіації.

*Руслан БІЛОСКУРСЬКИЙ,
Ректор Чернівецького національного
університету імені Юрія Федьковича,
професор, доктор економічних наук*

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО
до учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ 1.0.»
(м. Чернівці, 15 листопада 2024 р.)

Вельмишановні організатори, гості та учасники конференції!

Асоціація юридичних клінік України вітає вас з початком роботи Міжнародної науково-практичної конференції «МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ 1.0.», яка має на меті розкрити різні аспекти медіації в університетах, зокрема як частину освітніх програм, наукових досліджень та інституційних механізмів.

Цей захід зібрав провідних фахівців медіації, освітян, науковців, студентство з метою обміну практичним досвідом, науковими ідеями, і пропозиціями їх практичного застосування.

Юридичний клінічний рух України гаряче підтримує посилення доступу медіації до вразливих категорій населення разом із наданням правової допомоги.

Пишаємося співпрацею з Українською академією медіації, яка дозволяє професійно запроваджувати в правову освіту, в діяльність юридичних клінік елемент медіації.

Бажаємо конференції творчої роботи, а всім учасникам – успіхів, плідної наукової дискусії і обміну практичним досвідом, нових ідей у сфері медіації та освітньої діяльності. Асоціація юридичних клінік України завжди рада активно підтримувати такі актуальні заходи.

Юлія ЛОМЖЕЦЬ,
Голова Асоціації юридичних клінік України,
доцентка, кандидатка політичних наук

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

**до учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ 1.0.»
(м. Чернівці, 15 листопада 2024 р.)**

Вельмишановні організатори, гості та учасники конференції!

Львівський торговельно – економічний університет вітає усіх з початком роботи Міжнародної науково-практичної конференції «МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ 1.0.», яка має на меті сприяти розвитку та популяризації медіації в університетах, зокрема, через запровадження освітніх програм та компонент, наукових досліджень та інституційних механізмів.

Цей захід покликаний об'єднати вітчизняних та іноземних фахівців медіації, освітян, науковців, студентство з метою обміну практичним досвідом, науковими ідеями і пропозиціями їх застосування.

Наш університет максимально сприяє розвитку медіації в Україні, ми співпрацюємо з організаціями та установами, завдяки яким медіація розвинулась в нашій країні, сприяємо викладачам, які прагнуть здобувати медіаційні навички, розвиваємо та підтримуємо інтерес студентів до медіації. Маємо плани щодо подальшої діяльності, яка допоможе ознайомити широке коло осіб з цією ефективною та сучасною процедурою вирішення конфліктних ситуацій.

Високо цінуємо співпрацю з Українською академією медіації, завдячуючи якій в університеті впроваджено діяльність медіаційної служби, залучено студентів до ряду міжнародних програм, які дозволяють здобути нові знання та вміння.

Сподіваємось, що наша співпраця матиме плідне продовження і проведення такої конференції стане нашою гарною традицією.

*Петро КУЦИК,
Ректор Львівського
торговельно – економічного університету,
професор, доктор економічних наук*

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО
на Міжнародній науково-практичній конференції
«МЕДІАЦІЯ ТА УНІВЕРСИТЕТИ 1.0»
(м. Чернівці, 15 листопада 2024 р.)

Шановні учасники, організатори та гості конференції!

Від імені Західноукраїнського національного університету щиро вітаю з відкриттям Міжнародної науково-практичної конференції «Медіація та університети 1.0».

Сьогоднішня подія має велике значення, оскільки медіація стає не лише цінним інструментом вирішення конфліктів, а й важливим елементом навчального процесу у ВНЗ. У нинішній ситуації, коли Україна мужньо протистоїть військовій агресії Росії, медіаційні навички важливі як ніколи! Вони можуть допомогти нам подолати емоційну напругу, побудувати ефективне спілкування і зберегти стійкість у нашому суспільстві.

Західноукраїнський національний університет поступово інтегрує навички медіації у свої навчальні програми. Програми бакалавра і магістра охоплюють основні аспекти медіації: «Конфліктологія та медіація», «Психологія перемовин та медіації», «Правове регулювання перемовин та медіації», «Практикум з медіаційних процедур» тощо. Серед наших викладачів є сертифіковані медіатори і члени національних та міжнародних професійних об'єднань медіаторів. Викладачі та студенти представляють університет у міжнародних та вітчизняних науково-практичних конференціях, семінарах, форумах, круглих столах, грантових програмах, присвячених медіації.

Приємно згадати успіх команди студентів нашого університету на Командних студентських змаганнях з ефективного вирішення спорів – 2020 (організовані Координатором проєктів ОБСЄ в Україні спільно з Національною асоціацією медіаторів України), де вони обійняли друге місце.

У цьому році наш університет підписав угоду про співпрацю з ГС «Українська академія медіації» і ми щиро вдячні президенту академії, пані Луїзі Романадзі, за підтримку наших ініціатив. Щиро вдячні Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича, який приймає цю конференцію. Дякуємо за Вашу неоціненну підтримку та гостинність, які зробили цю конференцію справді унікальною платформою для обміну досвідом та спільного розвитку медіації у ВНЗ.

Я сподіваюся, що сьогоднішні дискусії та події стануть основою для нових ініціатив, спрямованих на розвиток медіації в суспільстві. Ми будемо раді вітати Вас на наступній конференції №Mediation & Universities 2.0» в нашому університеті.

Бажаю плідної роботи, натхнення та нових професійних досягнень!

*З повагою, Проректор з науково-педагогічної роботи
Західноукраїнського національного університету,
доктор юрид. наук, доцент
Уляна КОРУЦ*

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО

**до учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ 1.0.»
(м. Чернівці, 15 листопада 2024 р.)**

Вельмишановні організатори та учасники конференції!

Національний технічний університет України “Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського” вітає Вас з початком роботи Міжнародної науково-практичної конференції «МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ 1.0.». Сьогодні особливим чином університети відчують необхідність актуалізувати свої потенціали для посилення стійкості українського суспільства і дати поштовх розвитку нової якості як української держави, так і суспільства в цілому в синергії їх академічних, наукових, творчих та педагогічних досягнень.

Майданчик конференції, присвяченої всебічному осмисленню ролі медіації в сучасних освітніх процесах, покращенню якості освітніх програм, зосереджених на мирному вирішенні конфліктів, виявляється однією із таких можливостей для академічної спільноти України та світу зробити свій внесок у подальший розвиток медіації як суспільної та педагогічної практики.

Пишаюся тим, що свою експертизу і результати досліджень надають і представники наукової школи врегулювання конфліктів Київської політехніки. Вже понад 7 років КПП ім. Ігоря Сікорського розвиває профільні освітні програми з врегулювання конфліктів та медіації, довкола яких сформувалася фахова спільнота дослідників у царині забезпечення сталого миру, якого всі ми прагнемо, що активно та продуктивно взаємодіє із провідними інституціями світу: від Японії до Великої Британії. За цей час за даним напрямом в КПП ім. Ігоря Сікорського було підготовлено десятки випускників-професіоналів, які застосовують медіаційні компетентності в соціальних, управлінських, правових процесах України, досягнення програми було відзначено і Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, адже за результатами експертизи освітньої програми “Врегулювання конфліктів та медіація” їй було надано оцінку «зразкова». Також хочу відзначити співпрацю КПП ім. Ігоря Сікорського з Українською академією медіації, в межах якої наш університет отримав відзнаку Партнера медіації.

Впевнений, що дана конференція збагатить дослідження медіації в Україні новими ідеями та стане поштовхом для реалізації інноваційних освітніх підходів у цій сфері. Дякую за ваші зусилля у напрацюванні таких затребуваних рішень у даний історичний момент як для України, так і для світової спільноти, та бажаю успіхів у Вашій важливій та цінній роботі на благо українського суспільства!

*Анатолій МЕЛЬНИЧЕНКО,
Ректор КПІ ім. Ігоря Сікорського,
професор, кандидат філософських наук*

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО
до учасників Міжнародної науково-практичної конференції
«МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ 1.0»
(м. Чернівці, 15 листопада 2024 р.)

Шановні організатори, гості та учасники конференції!

Громадська організація «Прогресивні» вітає Вас з початком роботи Міжнародної науково-практичної конференції «МЕДІАЦІЯ & УНІВЕРСИТЕТИ 1.0», яка має важливу мету популяризації та розкриття сутності медіації як новітнього та європейського способу врегулювання конфліктів. Вкрай важливим є знайомство з медіацією в університеті. Медіація вчить студентів методам конструктивного вирішення суперечок, що є критично важливим для їхньої професійної та особистої діяльності. Це допомагає формувати соціальні навички, такі як емпатія, активне слухання та дипломатія. Особливо цікавим для вивчення медіації є практичні приклади її реалізації. Тому, обмін практичним досвідом між фахівцями з медіації, науковцями, освітянами та студентством є безцінним.

Громадська організація «Прогресивні» висловлює слова підтримки та подяки нашим партнерам та друзям за організацію такого науково та практично важливого заходу.

Бажаємо плідної та успішної праці учасникам конференції, а також цікавих дискусій, нових можливостей у сфері медіації. Підтримуємо колеґ та співорганізаторів такого чудового, важливого та безумовно цікавого заходу.

Богдан ФЕРЕНС
Засновник ГО «Прогресивні»,
кандидат політичних наук

MEDIATION IN THE ACTIVITIES OF ADVISORY BODIES IN UKRAINE

МЕДІАЦІЯ У ДІЯЛЬНОСТІ КОНСУЛЬТАТИВНО-ДОРАДЧИХ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ

Krainii P.I.

*PhD, Associate Professor of the
Department of Public Law*

*Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University
Chernivtsi, Ukraine*

Крайній П.І.

*кандидат юридичних наук,
доцент кафедри публічного права*

*Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

Формування громадянського суспільства у постсоціалістичних країнах відбувалось досить складно. В першу чергу це було зумовлено необхідністю оновлювати та формувати подекуди абсолютно нові інституції які раніше не були притаманні радянським республікам. Як показує 30-ти річний досвід вже незалежних країн успішні зміни відбувались лише там де на зміну державоцентризму прийшов людиноцентризм. Ці дві світоглядні концепції в останньому десятилітті ХХ століття безкомпромісно змагались за те яка ж із них формуватиме майбутнє кожної такої країни зі своїми позитивними та негативними сторонами. Складнощі які виникали між різними групами наукової спільноти яка намагалась сформулювати вітчизняну правову доктрину виникали в процесі формування теоретичного конструкту де основними суб'єктами виступали держава та особа. Дискусії велись щодо того яким чином держава в особі своїх органів має взаємодіяти з індивідом? Які межі такого взаємозв'язку? Чи може західна правова традиція та доктрина допомогти у формуванні власне українського концепту який буде якісно відрізнятись від того що насаджувалось та виконувалось впродовж кількох десятиліть комуністичного панування в усіх сферах суспільного життя?

З точки зору пройденого в понад три десятиліття шляху можемо констатувати що в Україні поступово вдалось сформулювати світоглядну основу яка на перший план поставила людину, її суб'єктивні права та свободи. Держава ж поступово сприйняла роль інструменту який дозволяє такі

права та свободи реалізовувати та захищати. Власне, автори тексту Конституції України, свідомо чи несвідомо передбачили положення про те що саме «людина, її життя та здоров'я, честь та гідність визнаються найвищою соціальною цінністю» [1]. Вказана мега-норма визначила майбутній вектор розвитку як публічного так й приватного права. В цьому контексті кардинальної трансформації зазнало адміністративне право з огляду на необхідність проєвропейського поступу нашої держави що покладає зобов'язання чітко та послідовно трансформувати вже існуючі інститути (визначення предмету адміністративного права; означення принципів адміністративного права; оновлення переліку суб'єктів адміністративного права та правовідносин; перегляду інституту адміністративної відповідальності тощо) так й вводити та розвивати інститути без яких адміністративне право західних європейських країн неможливе (публічне управління; публічні послуги; публічна служба; інструменти діяльності органів публічної влади та ін.) [2].

Суб'єкти адміністративних правовідносин є важливим інститутом адміністративного права які наділені власним адміністративно-правовим статусом. Впродовж останнього часу досить активно проводяться дослідження можливостей індивіда завдяки своїй активній участі впливати на діяльність публічної влади як на загальнодержавному так й місцевому рівнях впливати на прийняття відповідних рішень які впливають на можливість реалізувати відповідні права та свободи таких індивідів. Одним із таких суб'єктів є консультативно-дорадчі органи діяльність яких спрямовується на можливість участі особи у здійсненні управління державними справами. Можливість розширення тлумачення права на участь в управлінні справами шляхом формування консультативно-дорадчих органів є характерною як для країн Західної Європи (Франція, Велика Британія) так й східноєвропейських країн (Болгарія, Польща, Литва). При цьому можливість створення таких органів визначено як одне із конституційних прав громадян (наприклад, стаття 69 Конституції Франції визначає правовий статус Економічної, соціальної та екологічної ради *Conseil économique, social et environnemental*, CESE). Вона є окремим, незалежним консультативним органом що здійснює консультування Кабінету Міністрів та Парламенту Французької Республіки з важливих питань у сфері економіки, соціальній та екологічній сферах [3].

Ефективність діяльності таких консультативно-дорадчих органів є різною. В Україні, не дивлячись на правове регулювання можливості інституцій громадянського суспільства утворювати відповідні консультативно-дорадчі органи їх діяльність не завжди є ефективною.

Наприклад, один з різновидів таких органів – громадські ради є одними із найпоширеніших різновидів таких органів які формуються безпосередньо інституціями громадянського суспільства. Так, станом на другий квартал 2024 року вони діяли при 64 органах виконавчої влади:

12 міністерствах, 31 іншому центральному органі виконавчої влади та 20 обласних військових адміністраціях [4]. Проте, на сьогоднішній день, ефективність їх діяльності потребує як законодавчих змін так й розширення інструментарію який вони можуть застосовувати під час комунікації з органами публічної влади при яких вони здійснюють свою діяльність.

В першу чергу необхідно розширити закріплене Конституцією України право на участь в управлінні державними справами не лише участю у виборах чи референдумах але й реалізації можливості утворення консультативно-дорадчих органів як невід’ємного права індивіда. Також, необхідно розробити проект Закону України «Про консультативно-дорадчі органи» у якому варто передбачити визначення поняття «інституції громадянського суспільства», види консультативно-дорадчих органів, їх адміністративно-правовий статус, особливості виконання рішень які приймаються ними за результатами своєї діяльності. У цьому аспекті необхідно врахувати вже наявний позитивний досвід зарубіжних країн де такі органи діють впродовж тривалого часу [5]. Вказані зміни можуть позитивно відобразитись на підвищенні значимості та ефективності діяльності консультативно-дорадчих органів.

Аналізуючи набір відповідних правових інструментів якими володіють консультативно-дорадчі органи можемо констатувати що їх перелік необхідно розширити. Зважаючи на можливість виникнення конфліктних ситуацій з органами публічної влади під час обговорення чи то проекту нормативно-правового акту чи окремих аспектів реалізації окремої програми чи ініціативи у відповідній сфері досить ефективним може стати використання під час такої комунікації медіації. Зважаючи на наявну на сьогоднішній день нормативну базу саме медіація може розширити можливості прийняття раціонального рішення у конфліктній ситуації. Ми погоджуємось з думкою Гаврилюк Р.О. та Пацурківського П.С. які вказують про те що «Головним завданням, що постало перед індивідами, стало подолання патерналістської ідеології та відмова від патерналістських практик. Дієвим інструментом вирішення цього питання, як переконує великий попередній історичний досвід людства, зарекомендувала себе медіація. Вона чимраз очевидніше заявляла про себе

як про безальтернативну перспективу для індивідів посттоталітарних соціумів.» [6, с. 39-40].

Маючи подібну правову природу медіація є логічним продовженням можливості вирішувати складні та комплексні завдання між інституціями громадянського суспільства та державою. Її застосування у практичній площині діяльності консультативно-дорадчих органів може не лише надати нового погляду на можливість вирішувати конфлікт не застосовуючи судову процедуру між такими органами та органами публічної влади але й під дещо іншим кутом зору поглянути на можливість безконфліктної комунікації індивіда та держави.

Література:

1. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січ. 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 28.10.2024).
2. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні : Указ Президента України від 22.07.1998 № 810/98 : станом на 28 трав. 2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/810/98#Text> (дата звернення: 28.10.2024).
3. Constitution du 4 octobre 1958. Légifrance. URL: https://www.legifrance.gouv.fr/loda/article_lc/LEGIARTI000019241088 (date of access: 16.09.2024).
4. Інформаційно-аналітичні матеріали. *Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*. URL: <https://www.kmu.gov.ua/gromadskosti/gromadyanske-suspilstvo-i-vlada/gromadski-radi/informacijno-analitichni-materiali> (дата звернення: 28.10.2024).
5. Крайній П. І. Громадські ради в Україні: адміністративно-правове дослідження : монографія. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2022. 160 с.
6. Гаврилюк Р.О., Пацурківський П.С. Медіація як цінність : монографія. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. 466 с.